Narwa Postimees

Ilmub 6 korda nädalas
(Ei ilmu esmaspäewal).

Kuulutuste hind: ühe weeru millimeeter kuulutuse küljel 3 senti, lehe eesotsas 10 senti, tekstis kuulutuse kirjaga 12 senti ja tekstis teksti kirjaga 15 senti. Kuulutusi wõetakse wastu igal äripäewal kella 5-ni p. l.

Toimetus ja talitus:
Narwa, Peetri turg 2. Kõnetraat Nr. 2-11.

Toimetus ja talitus awatud kella 9—5 igal äripäewal. Tegewa toimetaja kõnetunnid kella 12—1 äripäewadel. Wastutawa toimetaja kõnetraat Nr. 1-94.

Kuutellijad saawad ka esmaspäewal ilmuwa
„Nädala Postimehe“.
Käsikirjad mittealaliste kirjasaatjate poolt arwatakse hinna alla tasunõudmise korral. Tarwitamata käsikirjad hoitakse alal sellekohasel nõuwil.

Üksik number 5 senti (marka).
„Narwa Postimehe“ tellimise hind:
Kodumaale: 1 kuu peale postiga 1 kr. 10 senti, postita — kr. 95 senti
3 „ „ 3 „ — „ „ 2 „ 50 „
Hinnaliste lisade tellimishind: „Sõdemed“ 20 senti kuus, „Lasteleht“ 30 senti weerandaastas. „Terwis“ weerandaastas 60 senti.

Nr. 258 Neljapäewal, 8. nowembril 1928. a. **(II. aastakäik)** Tänast lehte on 8 leheküige **Nr. 258**

Igale koolile, kus õpitakse eesti keelt, on hädatarwilik R. Tann'i **suur mitmewärwline eesti keele grammatika seinatabel**
„Käänded, mis käiwad ainsuse omastawa järele“.
Hind 50 senti.
Ladu „Postimehe“ raamatukaupluses, Tartus, Suurturg nr. 16.

Ideal. Tartus.
Algus ärip. kl. 5 p. l. pühap. kell 3 p. l.

Täna wiimast päewa grandioosna esietendus, maailma kuulus fõõkpilt
Magamiswagunite madonna.
Peaosades Claude France, Olaf Fjörd ja Galdarow. // Lisaks lõbus naii 2 osas.
Draama 12 o kuulsa kirjan. Maurice Dekobra romaani järele.

Reedel, 9. nowembrist alates suur kahekordne eeskawa:
Tema ihkab meest MARIA PAUDLER'i osaw. Farss 8 osas. | **Maailma põlemine.** Ainukene suur ajalooline filmide koguga 8 jaos, mis on seni alale jäänud Nikolai II. filmide kogust ja „Sowkino“ poolt wälja lastud.

Läheneb päev

mõlad näete „Siirius filmi“ esimest suurfilmi Eesti-Saksa ühisproduktsioonist

„Kloostri kaswandik“

Operaatorid: **Theodor Luts** ja **Karl Grund.**
Film on üleswõetud: **Tartus, Madridis, Sevillas, Berliinis** ja **Marokkos.**

Tegelastena esinewad suurem hulk Eesti filmi asjaarmastajaid, kuna kaudwad osad on järgmiste Saksa filmikuulsuste käes: **Henry Stuart, Paul Otto, Hella Moja, Ida Wüst, Ferd. v. Alten** j. t. Film jookseb wälismaal haruldase edaga ja on ajakirjanduse poolt tunnistatud paremaks sei hooajal. Jälgige reklaami homses „Postimehes“.

Walitsuse kriis Prantsusmaal.

Ligi 2½ aastat Prantsuse rahwa saatust juhtinud Poincaré sunniti lahkuma.

Põhjuseks radikaalsotsialistide erakonna seisukoht.

Bordeaux'st, 7. nowembril (Trj.). Arwesse wõttes radikaalsotsialistide erakonna konwerentsi otsust Angers, kus radikaalsotsialistlistele minist. teat. kahuseks tehti riigi eelarwe, eriti aga selle paragr. 70. ja 71. asjus ette ära määratud kindlat seisukohta wõtta, esitasid Edouard Herriot, põllutõõminister Queille, sõjaminister Albert Sarraut ja wõõrasmaade minister Perrier peaministrile lahkumispalwe, mille järele Poincaré pärast pikemat walitsuse koosolekut kabineti lahkumispalwe ära andis. Wabariigi president wõttis palwe wastu.

üksmeel lõhutud.

Seega on rahwusline üksmeel, mis alles paari päewa eest hädaohust pääštetud näis olewat siiski lõhutud. Ja seda sõjamaiguil, kus kokkuastuw saadikutekoda kiires korras riigi eelarwe arutamisele pidi astuma, et wiimaseid tugesid kinnitada ehituse külge, mille kallal Poincaré ligikaudu 2½ aastat (Poincaré wõttis ohjad oma kätte 23. 7. 1926. a.) on töötanud — Prantsuse rahanduse terwendamisele. Eelarwe õigeks ajaks (31. dets.) wastuwõtmisega ja ühtlikku tasakaalu wiimisega tahtis lahkunud pea- ja rahaminister kõrwaldada wähemagi hädaohu warju stabiliseeritud frangile. Nüüd on neist plaanidest kriisi läbi tõmmatud.

Wastutuse selle eest wõtsid enese peale radikaalsotsialistid j. o. sama erakond, kes 1924. a. juwel Prantsuse politilise ja rahanduslise wankri jõgawaise kraawi ajas, kust Poincaré teda suure waewaga wälja sikutas.

Radikaalsotsialistide erakond on Prantsuse sisepolitikas alati intriigide pesaks olnud. See on erakond, kus maksab põhimõte: doktriin ja parteipolitilised huwid käiwad üle kõige! Politilistel shongleerijatel ei ole wõib olla kuskil kergem poolehoidu leida, kui just radikaalsotsialistide kongressidel.

Selleest andis wiimane kongress Angers hiilgawa näite.

„Teise järgu ajude“ mäss.

Enam kui kahets aastaks seina ääre surutud radikaalide ninamehed (mitte just esimese järgu) ei suutnud end kauem taltsutada waid hoarasid kinni esimesest wõimalusest, et pikkamõõda kuid kawakindlalt rahwuslisele üksmeelele niini alla panna. Wõib öelda, et Angers konwerentsil Prantsuse radikaalsotsialistid, see wastoludes ja kahepalgsuses rabelew erakond, end uuesti leidis.

Raymond Poincaré,
Prantsuse peaminister, esitas teisipäewal oma walitsuse lahkumispalwe. Seisis suure koalitsiooni ehk n. nim. rahwuslise üksmeele walitsuse eesotsas aastas 23. jaanist 1926. a. — rekord, mille sarnast Prantsusmaal harwa juhtub.

Mis järgnes, see on juba teada. Radikaalsotsialistlised õnnemehed, eriti aga kuulus Malvy, saadikutekoja eelarwe komisjoni esimees, arwustasid terawalt „Poincaré katset rahwaesitusele eelarwet wastuwaidlemata korras ette dikteerida“, walitsuse otsust usuühingutele 1904. a. seaduse põhjal wõõrandatud warandusi tagasi anda ja radikaalsotsialistliste ministrite nõusolekut sõõrastele „tagurlistele sõmmudele“.

Ettepanek koalitsioonist otsekohe lahkuda lükati küll tagasi, kuid teise järgu ajude ja reameeste mässul oli niipalju edu, et ministritel ja radikaalsotsialistlistel rahwasaadikutel tähendatud küsimustes kindlad seisukohad ette kirjutati — puht parteipolitilises waimus. Kuid selleest oli enam kui küllalt.

Otsus tegi, nagu warsti selgus, Herriot ja tema sõprade seisukorra walitsuses wõimatuks nii et nad paremaks pidasid lahkuda. Palawaltigatsetud wahituse kriis oligi käes.

Praegune kriis asetab Prantsusmaa äärmiselt raskesse seisukorda mitte ainult rahanduspolitiliselt seisukohalt, waid ka puhtpolitiliselt. Milline on see enamus, millest radikaalsotsialistid uut walitsust tahawad kujundada? Seda teawad ainult nemad ise. Kuid aeg ei kannata. Sest Prantsusmaa seisab tähtsate sise- ja wälispolitiliste küsimuste ees, mille lahendust wiiwitada ei tohi.

Nõupidamised algawad.

Hariliku kombe järele alustas wabariigi president teistpäewal nõupidamisi politilise seisukorra selgitamiseks. Nii käisid Elysée lossis senati esimees Doumer ja saadikutekoja esimees Boutsion. Wiimane seletas hiljem ajakirjanikudele, et tema arwates kestab kriis nõtu päewa. Samuti käisid Doumergue'i juul Poincaré, Briand, Bienvenu-Martin ja radikaalsotsialistide erakonna juht Daladier.

Nõupidamised jatkusid kolmapäewa hommikul, ilma et kellelegi kindlat ettepanekut oleks tehtud. Doumergue konfereeris radikaalsotsialistide juhtiwate tegelastega, kes seletasid, et Herriot kriisi tekkimises süüdi ei ole.

Senatis ja saadikutekojas, mis kokku astusid, walitseb palawikuline ärewus. Ajakirjandus aga laidab peaaegu ühel häälel radikaalsotsialiste, kelle konwerentsil wastuwõetud deklaratsioon walitsuse kukutas. Mõned lehed õnelewad isegi radikaalide wandeseltsist.

Politilistes ringkondades ollakse peaaegu üldiselt arwamisel, et hoolimata Poincaré seletusest, et ta pärast walitsuse kukutamist enam walitseda ei taha, Poincaré siiski uue walitsuse moodustab.

Dr. P. Kalninsch — saeima esimees.

Demokr. tsentrum pani asunikkudele jala taha.

Kui karikaturist tilmus ajakirjanikkude looshi.

(„Postimehe“ kirjasaatjalt Riias.)

Riiast, 6. nowembril.

Saeima esimene koosolek, kuigi teda õige pidulikuna ette kujutati, ei erinenud millegagi harilikkudest argipäewa istangutest. Walitsus oli ilmunud terwes koosseisus, wälja arwatud wälisminister Balodis, kes Tallinnas.

Kuluaarides kohtasin esimesena tuntud sotsiaaldemokr. rahwasaadikut Weskalni, kes ühes peapiiskop Joann Pommeriga saali astus. Ajakirjandus, sise- ja wälismaa oma, täies koosseisus kohal. Selles omapärases õhkkonnas panigi demokr. tsentrum Blodneeki asunikkudele wäikesi witsi jala taha, lunes bloki, mis esimesele kindlustas saeima juhatuse esimese sekretäri koha.

Kell näitab 5 p. l. Dr. P. Kalninsch kuulutab kõnetoolilt 3. saeima 1. istangjärgu awatuks.

Algab juhatuse walimine. Sotsialistide poolt seatakse juhataja kandidaadiks üles dr. P. Kalninsch, kes 86 häälega walituks kuulutatakse. Walitu tänab ja lubab objektiiwne ning erapooletu wahemees olla.

Pärast seda toimingut ilmub ajakirjanikkude looshi tuntud karikaturist Civinski, hiigla block-note ja sama suur pliiats käes ja silmapilguks on saeima tähelepanu köidetud niiwõrd, et juhataja sunnitud on päewakorda uuesti kordama. „Kardetawa karikaturisti ilmumine parlamenti on sama harukordne sündmus kui mõne kroonitud isiku wisiit“, naljatas üks minister hiljem kuluaarides.

Esimese kirjatoimetaja walimise puhul tekib saalis elawus. Peaminister teeb mingisugeseid märke oma kolleegale Breitschile, kes kergesti punastab. Näib, nagu kardaks ka tema, et ta wastane Blodneek oleks wõinud weel wiimasel silmapilgul mingisugune kombinatsiooni kokku seada ja siis oleksid mängus mõned demokr. tsentrumi ministrid. Kuid Breitsch waliti ja erakond wõib olla rahul.

Saeima esimehe esimeseks abiks waliti Kweesis — maaliitlane ja teiseks abiks Latgallia katoliiklane Ranzan. Teiseks sekretäriks waliti sotsiaaldemokraat Dukur. Sellele kohale esitasid oma kandidaadi ka kommunistid. Kuid nende kandidaat sai poolt ainult 6 häält, s. o. sama palju kui palju on saeimas kommunistlikke saadikuid.

Sotsialistid hakkawad walitsust kujundama.

Wiimased teated Riiast ütlewad, et Läti wabariigi president Semgals kutsus kesknädalal p. l. enda juure sotsiaaldemokraatl. rühma esitajad. President tegi neile ettepaneku alustada läbirääkimisi walitsuse moodustamiseks. Sotsialistid wõtsid ettepaneku wormiliselt wastu.

Sotsialistline rahwasaadik, endine wälisminister Zeiens seletas „Jaunakas Sinase“ kaastöölisele, et sotsialistid kawatsewad kindla programmi alusel luua pahempoolset koalitsiooni.

Königsbergi konwerents likwideeritud

Leedulased nõudsid rahwuswahelisi administratsiooni Wilnomaal.

Königsbergist, 6. now. (Trj.) Poola-Leedu konwerentsi üldkomisjoni teisipäewasel koosolekul tegi Leedu delegatsioon ettepaneku, mille järele Wilnomaal rahwuswaheline administratsioon tuleks luua. Poolakad lükkasid ettepaneku tagasi.

Ühtlasi konstateeriti, et on wõimata saawutada kokkuleppet mõlemi poole ettepanekute redaktsiooni wahel, wälja arwatud ainult kokkuleppe kohaliku piiriliiknmise asjus.

Otsustati Königsbergi konwerents lõpulikult lõpetada. Edaspidi kawatsetakse otsekohesed läbirääkimisi pidada Poola ja Leedu kaubandusdelegatsioonide wahel otsekohese kaubawahetuse loomiseks mõlemi riigi wahel, kuid neil läbirääkimistel ei tohi mingisugusid politilisi küsimusi arutusele wõtta.

Konwerentsi kolmapäewasele koosolekule jääb ainult üle Königsbergi konwerentsi lõpetatuks kuulutada.

Lõpulik lõpetamine tähendab seda, et konwerents tulewikus üldse enam kokku ei astu. Konwerentsi saatuse kujundamisel etendas otsustawat osa Leedu, kes Wilno küsimuse uuesti üles tõstis, kuigi Genfi kokkuleppe põhjal see probleem kõrwale pidi jääma. Kui Woldemaras juba kahe konwerentsi wahepeal Wilno asjadest õnelda söandas, siis mõis seda weelgi rohkem oodata nüüd, kus wastasrinna allaandmine talle wormiliselt wõimaluse annab kogu Leedu rahwa nimel õnelda.

Leedu-Poola wahekord aga püüb suuremas ummikus kui kunagi enne. Nüüd on sõna rahwasteliidul, kes peab näitama, kas tal üldse jõudu jatkub rahu-wahekorra loomiseks kahe Ida-Euroopas geograafiliselt nii tähtsal kohal seiswa riigi wahel.

„Kadunud poeg“ jõudis tagasi.

H. Mölderi eksiteekond.

Eile hommikul saabus Tallinna adwokaat H. Mölder, kelle ootamatu kadumine seltskonnas laineid löi. Mees oli wabatahtlikult Eestisse tagasi põitnud pärast kohenäd. eksimisreisi Lõuna-Euroopas. Kohe kui ta Läti-Walka saabus, esitas temale kohtu-uurija kutse, ilmuda Tallinna ülekuulamisele. Saadetuna politseiametnikkudest ilmuski ta Tallinna, kus tema ootamatu kadumise kui ka kliendi poolt esitatud kaebuse põhjal ülekuulamisele wõeti. Juurdlus kestis hommikust lõunani.

Eestist sõitis Mölder läbi Läti ja Leedu Berliini, kus ta edasisõiduks wiisumid muretses. Põgenikul läks peale peatust Berliinis korda saada ka wiisum Prantsusmaale sõiduks. Kuna aga mehel kaasawõetud raha peagi otsa lõppes, siis oli tema sunnitud Pariisi saatkonnast 350 fr. laenu tegema. Oma ringreisil sõitis ta isegi Lõuna-Prantsusmaale, kuid sealt enam kaugemale ei saanud. Kohtuwõimude poolt wäljasaadetud teated olid igal pool ees.

Kuuldawasti wabastatakse Mölder 200.000 sendilise kautsjoni wastu.

Nurjaläinud riigipöörde plaan Lätis.

Kommunistidel oli kawatsus 7. now. õige tõsiselt wälja astuda.

Massilised arreteerimised ja läbiotsimised kogu Lätis.

(„Postimehe“ kirjasaatjalt Riias.)

Riiast, 7. nowembril.

Riia linnas ja selle ümbruskonnas laotati kommunistlise salaorganisatsiooni poolt laiali lendlehti, milles üles kutsuti korraldustele ja wõitlusele praeguse walitsuse wastu 22. augusti eeskujul. Asja likwideerimiseks pöörd teisipäewal linna laiali saadetud patrullidkuna saeima hoone ümbruses liikusid püssidega warustatud politilise politsei salgad. Linnas nähti ratsawäe wahtkesalkasid.

Kolmapäewa hommikul läks politsei korda ära korjata ligi 20 punast lippu mitmesuguste kommunistliste pealkirjadega. On kinni peetud mitu isikut, kes punaseid lippe üles riputasid ja proklamatsioone laiali laotasid.

Ametlikult poolt seletatakse „Postimehe“ kaastöölisele, et teisipäewal arreteeriti Riias 17 kommunistlist lehetoimetajat. Läbiotsimised jätkuwad ja annawad üllatawaid tagajärgi, millest näha on, et 7. nowembri pöörde oli wäga tõsiselt kawatsetud, kuid politsei erksa wälwe tõttu ei läinud see kommunistihel korda.

Arreteeritute hulgas on mitu nõukogude Wene alamat, keda tulewikus ootab wäljasaatmine Läti piiridest. Suurem osa arreteeritud on prokuratuuri korraldusse antud. Läbiotsimist toimiti ka kommunistide pjalehe „Darbes un Maize“ („Töö ja Leib“) juures, mille tulemuseks oli riigikorra wastuse kirjanduse tagawarade leidmine.

Liibawist saadud teadete järele on ka seal üleskutseid laiali laotatud ja tööliisi streigile õhutatud, mis aga korda ei läinud.

Teisipäewal streikisid Riias ainult kahe ettewõtte töölised, arwult 68. Teisipäewal aset leidnud pahempoolsete ametiühisuste koosplek möödus siiski rahulikult. Kogu päew oli Riias wõrdlemisi rahulik; kokkupõrkeid kommunistide ja politsei wahel ei olnud.

Teisipäewal esitas sots.-dem. rühm saeimale amnestiaseaduse eelnõu, mis arutusele tuleb järgmistel saeima koosolekutel.

Lõuna-Aafrika walitsuse kriis lõppes.

Hertzog moodustas uue walitsuse.

Berliinist, 7. now. (Trj.) Teatawasti lahkus Lõuna-Aafrika walitsus eesotsas peaminister kindral Hertzogiga. Walitsuse kriis selle tõttu, et postiminister ei lahkunud Hertzogi käsul walitsusest. Hertzog moodustas aga kohe uue walitsuse ilma postiminister Madeleyta.

Otse kui Siberis Baikali taga.

Wene pagulased terroriseeriwad Eesti töölisi. Pannakse ametisse umbkeelsed welskerid. Jämedajooneline wõimuhaaramine Narwa üldhaigekassas.

Sellele tuleb piir panna.

Eilses lehes tõime Narwa üldhaigekassa skandaalselt lõppewast koosolekust kirjutise, kuid jätsime walgustamata neid sisemisi hõõrumisi, mis wõimaste aastate kestel haigekassa Wene ja Eesti rahwuliste woliniikkude hulgas son esile kerkinud.

Mõne aasta eest oli üldhaigekassa juhatuse kui ka woliniikkude pere enamus Eestlaste käes. Kuid siis hakkasid olukorrad muutuma. Asutati Türsamäele Rootsi õlikiwi konsortsium, mille töölised jäid ka Narwa üldhaigekassa alla. Aiul ei tahtnud õlitehase juhatus selle otsusega peri olla ja kawatses omale iseseiswa haigekassa asutada. Kuid tööliste wõikse arwu tõttu ei saadud selleks luba ja tahtmatult tuli jääda Narwa üldhaigekassa alla. Türsamäe õlikiwi töösturites on aga wäga palju wenelasi-ametnikke, mille pärast sealne muulas-element pääsis haigekassa woliniikkude perre.

Samune nähtus on Eesti õlikiwi töösturiega, mida nimetatakse isegi „pagulaste kolonitks". Ametnikud on pea eranditult „nansenlased" ja wene mon rhistid, ka töölised on samasi „ainest" element. Töösturite töölisarwu suurusele tõttu pääsis ka sealt hea kogu muulasi Narwa haigekassa woliniikkude perre. Kui arwata weel mõned Narwa wäikeiõösturites kaasa, kus töölised walitsi wenelased-woliniikud, siis jääb rõõpu enamus woliniikkudest wenelastels. Kuid põhikiri, ega ka mingi määrus ei takista muulasi-woliniikke walimast haigekassa juhatusse. Kuigi töökattse kinnitusamet awaldas soowi, et juhatus peaks koosnema kui mitte rahwuse poolest eestlastest, siis wähemalt Eesti keelt waldawatest muulastest. See oli ainult soow, kuid „nansenlased" arwasid sellest muulaste tagaplaanile lükkamist ära lugewat, ja et seadus siin mingist takistust ei tee, siis surutsi oma mehed juhatusse.

Nii ongi nüüdses Narwa üldhaigekassa juhatuses, mis koosneb 5 isikust, 3 kohta „maruwenelaste" ehk monarhistide käes.

Üldises haigekassa asjaajamises üheb ja teised asjaolud panewad siin mõtlema. Wõtame siinesilepühapäewal nurjunud üldhaigekassa koosolekut. See annab selge pildi, kuis wenelastest-woliniikest enamus tõrjus eestlased jõuga wälja. „Silma" woliniikud' kust enamus eestlasi-woliniikke, pidid wene üllawõimu eest taganema. Ja mis oli siin põhjuseks? Nagu teada soowisid „Silma" mehed üldaasta-koosoleku päewa edasilükkamist, et sel teel wõimalus oleks enam woliniikke saata haigekassasse ja sel teel ka juhatuses paremini kattseda huwisid, mis „maruwenelaste" poolt jätakse tähelepanemata.

Millised wäärnähteid „nansenlaste", tegewus haigekassas on esile kutsunud, illustreerib üks wäike näide. Suwel asutati Türsamäe õlikiwi töösturites juurde ambulants. Sinna oli waja welskerit. Kandidaadid esitasid palwed juhatusele. Kui tuli walimine, siis selgi, et mees on juba kohal ja asjata waew oleks weel uue walimisega waewa näha. Kuigi eestlased—juhatuse liikmed—selle wastu protesti tõstsid, pidid nad üllawõimu tõttu alla andma. Hiljem selgus, et wenelaste poolt palgatud welsker on umbwenelane. Töölised, kes ambulantsi abi lähewad otsima, peawad sageli isma abi saamata ära tulema, sest ei saada aru üks teise keelest.

Sama lugu on ka „Eesti õlikiwi töösturites". Ka sealne welsker on umbkeelne „nansenlane". Millist pahameelt see eestlastest haigekassa maksjate peres tõstab, on igaühel selge. „Nansenlastel" olewat pealegi omapärased wõtted, kuidas tööliste huigust „oma mehi" woliniikkudeks walida. Tööliste koosolekuiel seatakse kandidaatideks üles kaewanduse ametnikud, kes nagu alul mainitud on enamuselt mete õlikiwi töösturites muulased ja töölised peawad nende poolt hääletama, kui nad ei soowi kohta kaotada. Kui alatu ka see wõte on, ei kohku muulased seda tarwitamast, et aga kuidagi moodi eestlasi wõiks tagaplaanile suruda.

Selline wene elemendi juhatuse kui ka üldkoosolekul wiibimine toob esile ühe imeliku nähtuse, mida wõib ainult Narwas juhtuda — koosolekut peetakse kahe keele peal. Enne räägitakse Eesti keeles, protokollitakse samuti, siis asub tõlk tegewusse ja seigitab kõiki wenelastele! Et aega kokkuhoida, on wahel terwe koosolek wenekeelne. Millisets rahwustunde wägistamiseks see ofutub, on arusaadaw. Selle kohta on juba palju „lahinguid" lõõdud, kud selle tulemusena jääb ikke wenelaste wõit, kellel enamus.

Lähenewad uued Narwa üldhaigekassa aastased walimised. Wenelased, eriti „nansenlased", teewad juba nüüd propagandat, et wõimalikult palju „oma mehi" walitsa ja hiljem ka juhatusse pääseks ja sel teel wõtta lõpulikult haigekassa juhtimises jäme ots oma kätte.

See on pahe, mis meie rahwustunde seisukohalt on täiesti lubamatu.

Selline taktika nagu tarwitawad seda „nansenlased" on ebasoliidne ja jäme eestlaste ignoreerimine, nendele arstiabi kättesaamise umbkeelsete welskerite ja haigekassa ametnikkude tõttu peaaegu wõimatuseni raskeks tehes, rääkimata rahwustunde haawamisest.

Kui wenelased ei oska oma ahnitsemistele piiri panna, siis tuleb seda teha erimäärustega.

Saladuslik paat Purtsejõel.

Sügisõine jaht salapiirituse wedajate peale.

3. nowembri õhtul umbes kella 9 paiku märkas Purtse piirikordoni läheduses postiloew Kordnik merelt Purtsejõkke sisesõitwat paati. Asi näis kahtlasena. Piiriwalwur teatas selleest kordonisse, kust paar meest paadiga pimeduses maa südame poole sõitwa paadile järgnesid. Maidla ja Sawale küla wahel, jõesuust umbes 15—20 kilomeetrit eemal tabati mees, kellel oli kaasas üks plekknõu sarja piiritust. Mees ühes piiritusega läidi Purtse piirikordoni, kus selgus, et salapärane aerutaja pimedal sügisööl on Püsti wallas Soppe külas elutsew Jakob Reeme.

Mees tunnistas, et sarja salapiiritust on hea „nosi" weel Sawola küla juures, talur M. Iskülli elamu lähedal Purtsejões.

Teisel päewal mindi juhatatud kohta ja „öngitseti" 8 plekkanumat 80 liitrit sarja salapiiritust päewawalgele. Piiritus toimetati piirikordoni.

Alustati juurdlust salapiirituse wedajate tabamiseks.

Papptööde kursus Raisseltsis.

Algab 15. nowembril.

Raisseltsi juhatusele on soowiawaldust tulnud, et korraldataks kursus papp-, kartong- ja laastutööde alal. Juhatus otsustaski selle küsimuse jaatawalt, ning 15. nowembril algab kursus, kus õpetatakse mitmesuguseid kastikesi, karpe, mappe, korwikesi jne. walmistama. Kursusest osa wõtta wõiwad nii nais- kui meesfooksi kodanikud. Õppemaks 4 krooni. Kursuse kestwus on kawatsetud neljanädalane, 2 tundi päewas, õhtuti. Õpetajaks on proua Kolk, kunstkäsitöö kooli juhataja, kelle tiusad, peened ja puhtad tööd tähelpanu wääriwad. Osa wõtta soowijaid palutakse teatada pr. R. Tuiskile Malmi t.

30 aastane ametijuubel.

Täna pühitseb oma 30 aastast ametijuubelit Wirumaakonna Narwa jaoskonna loomaarst R. Homan.

Kais Wenemaal „ilma kaemas".

Peale mitmesuguseid seikluisi jõudis jälle Eestisse tagasi!

Üleeile õhtupoolikul tabati Komarowka piirikordoni läheduses salaja üleptiri tulnud noormees. Mees wiidi kordonisse, kus selgus, et ületulnu on Ferdinand Willemi p. Otter, pärit Narwast. F. O. läks 1924. aastal üle piiri N.-Wenesse, enese ütluse järele „ilma kaema". Seal tabatud ta kohe N.-Wene piiriwõimude poolt. Alanud rändäält üheft N.-Wene wanglast teise. F. O juttu järele olnud nahepeal mõni aeg waba, kuid siis pandud ta uuesti wangla.

Peale pikka wangisolekut peasenud ta nüüd Eestisse jällejtagasi. Wõib olla kaob nüüd poisil seikluste otsimise palawik.

Näppasid magusat.

Skarjätina kaupmehelt warastati 6 puuda suhkrut.

Läinud nädalal warastati Skarjatina wallas Skamja külas elutsewa kaupmehe J. Isatowi lukustamata laoruumist 6 puuda suhkru-liiwa.

Kuid wargad ei saanud kaua suhkruliiwa maitsta, waid tabati. Warasteks osutusid sama küla elanikud A. Prusakow ja A. Fedulow. Osa suhkrut saadi kätte.

Hänud ja kivid puruks!

Kiwide ja kändude lõhkumine Kahulas, Tarakusel, Toilas ja Waiwaras.

Känustikkudest uudismaa harimine ja kiwidest põldude puhastamine on põllumehel mõõdapääsemata wajalik uuemate põllutööriistade ja masinate tarwitusele wõimisega.

Endine kloorkaaliga kiwide lõhkumine oli kulukas ja kardetaw. Uuemate lõhkeainetega töötamine pole nii hädaohtlik ega kulukas, sest aukude puurimine jääb ära.

Et põllumehi uuemate lõhkeainete kättamises õpetada, selleks on kohap. ühingute ja jaosk. agronoomi korraldusel 8. now. Tarakuse külas, 9. now. Kahula külas, 10. now. Toila külas ja 11. now. Waiwara ajunduses nättlik kiwi- ja kännulõhkumise kursus. Kursuste algus kell 10 hommikul.

„Svjatogor" teotseb.

Arwustatakse kirjandust ja tantsu.

Kohalik wene kirjandusring „Swjatogor", mille ajukohaks wene klubi biblioteegi ruumid, hakkab lähemal ajal intensiwsemalt tegutsema. Korraldatakse raadiõhtuid, loenguid ja maleturniire. Läinud nädalal arutati tuntuma kirjaniku Piinjaki teosf „Allinna kallak" ja wahetati mõtteid rohke publiku osawõtul moodsatest tantsudest.

„Sa sõida põrgu!"

Neli noort naist kohtu ees.

Kohtulaua ees 4 noort naist. Abielus olew Marie Puts süüdistab L. Aberkorni laimujuttude laiali laotamises. Wiimane protesteerib aga ägedalt wastu. Kuulatakse tunnistajad wande all üle ja kistakse keegi piimanaine Kronk „asitõendusena" sekka. Tunnistajate waral selgitakse asjaolu, et kaebaluse on M. Pusti kohta ühes kohalikus piimapoes Kroonile öelnud:

„Kuidas sa sellega rahul oled, et su mees Mariega magab?."

Ägedad sõnelused ja shedikulatsioonid. Pinewas meeleägeduses manatakse esile mitmesuguseid intiimseid perekonnaelu warjukülgi. Lõputs nähes, et asi lõpeb kurwalt, hüüab L. A. wihaselt:

„Minupärast 1 Kronk wõi 10 Kronki — sa sõida põrgu!."

Lõpputulemusena määras kohtunik laimajale: 2 nädalit aresti ja 5 krooni kohtumaksu.

L. A. waatab korra abitult ringi ja astub siis, imestusiime näol, kohtusaalist wälja.

Helikunstnik Artur Lemba.

20 aastat muusikalist tegewust.

Täna esineb N. E. K. s. „Wõitlejas" klawerikunstnik professor Artur Lemba. Seega awaneb narwalastele wõimalus kuulata neid ilusaid muusikapalasid, mis kunstnik hiljuti Tallinnas ja Tartus oma juubeli-kontsertidel ette kandis.

Siimapaistwat muusikategelast austati mele suuremates linnades wäärikisilt, hinnates kõrgelt tema teeneid Eesti muusikapõllul.

Prof. A. L. sündis Tallinnas, kus ta ka sai esimese muusikalise hariduse oma isalt ja wanemalt wennalt Theodorilt. Warsti siirdus ta (14 a.) Peterburi konserwatooriumi õpilaseks, kus astus kuulsa prof. wan Arki klawerklassi. Hiljem õppis ta seal ka kompositsiooni professorite Solowjewi, Rimsky-Korsakowi ja Glasunowi juures. Juba 1908. a. lõpetab ta kiitgawa eduga konserwatooriumi kahel erialal, saades klawerimängu eest autasus kuldauraha ja Rubinsteini preemiana Beckeri tiibklaweri ning kompositsiooni alal hõbe auraha. Pealegi sai ta kohe peale konserwatooriumi lõpetamist õpetaja koha samas asutuses. 23 aastasena oli tal ka professori nimi juba käes ja ta wõis alatu hiilgawalt karjääri. Enamlaste rõigipõõre tõmbas aga kõigest selleft kriipsu läbi. Helikunstnik siirdus kodumaale ja asus õpetajaks Tallinna kõrgemasse muusikakooli. Wahepeal töötas ta ühe aasta ka Helsingi konserwatooriumis, kuid sealt tuli ta jälle tagasi Tallinna, kus praegu töötab juure eduga konserwatooriumi professorina rohkearwuliste õpilastega.

A. L. helitöödest on tähtsamad kaks sümfoonia, klawerkontsert ja üheaktline ooper „Lembitu tütar". Praegu on helilooja walmimas ooper „Kalmuneid", mille libretoks Eesti muinasloo ained.

Klawerikunstnikuna on ta kontserteerinud paljudes linnades, nii kodumaal kui ka wälisriikides. On esinenud muuseas Peterburis, Moskwas, Odessas, Helsingis, Riias, Budapestis j. m.

Tema klawerimäng on alati suurt tähelepanu äratanud ja sooja wastuwõttu leidnud, sest ta on ilmekas, peenemaitseline ja mõjurikas.

Lemba on Eesti muusikat korduwalt propageerinud wälisriikides ja on teda rikastanud mitmete tüsedate ja sisukate paladega. Kõige selle eest wõlgneme juubilaarile kõige soojemat tänu. Ühtlasi loodame, et jubilaar edaspidigi Wanemuise kandlelt iluhelisid wälja nõiub, mis meid kõiki waimustawad ja sütitawad.

Kurikuulus keedupott.

Mille sisemus on wahel must ja wahel walge.

Et õige thaldawats esemeks on mõnikord keedunõu, seda näitas esmaspäewane Rakwere-Paide kohtukogu istung, kus muuseas tuli arutusele 4 a. tagasi ära warastatud keedupott ringkäik Omanik Pelageja Korstowa süüdistab punapõselist külanõidu Olümpiada Rooset poti warguses. Räägib, et laenanud keedunõu K. perekonnale. Tagasi nõudes kehtiati õlgu: poti ei ole.

Korra läinud ta Waskuarwas elutsewa Roose juure küla ja näinud: tema keedupott olnud tulel ja seened sees keemas, sellepärast tõstis wiimase peale kaebust riista omandamises. Kuulati üle tunnistaja, kelleks olutus endine Westerwalli wangla kokk, segawerd juut, N. Lipster. Waewalt wannutamise tseremonii mõõdas, kohe pistab pikalt-laialt potist rääkima. Et waadake, Rooset ta tunneb hästi, olewat 5 a. tagasi koguni tema juures õõbinudki. Pott olewat O. Roose aga ostnud 1925. a. Peetri turult.

Koht.: „Kas nägite kunagi keedupott R. juures?"

Tunn.: „Ja 4 a. tagasi sammusid Roosed walge keedupotiga tänawal mulle wastu."

Kaebaluse kaitsja: „Mis wärwi olt sisemus?"

Tunn.: „Must. Täitsa must."

Koht: „Kust te selle peale tulite, et poti uurima hakkasite?"

Tunn.: „E-e... ei, sisemus oli walge..."

Koht.: „Nüüd jälle walge?"

Tunn.: „Ei, ma ei tea. Paistis nagu walge."

Kohtunik lõpetab asjaharutamise ära, põhjendades sellega, et üle 2 a. on sest möödunud ja asi on iganenud. Ainult kohtumaksud jääwad kaebaluse kanda.

Punasepalgeline külapiiga astub enesega rahul olles wälja. Keedupott aga jääb kahjukannatajale P. Korstowile.

Oh mets, oh mets!

Wiis hooldajad kohtu alla.

Roela walla elanikud Maksimowid olid sunnitud weerema Wenemaale, jätma maha oma liikumata waranduse, maakrundi ja majad. Nelle määrati seaduses ettenähtud hooldajad, kohapealsed elanikud-omanikud Kudrjäwtsew ja Kutusow. Nendelt nõuti maade ja seltskondliste asutuste maksufid. Wastaw waestelastekohus määras: hooldajad wõtku maatükki asuwat metsa maha ja müügu wõlgade katteks ära. See sündiski. Kuid wahepeal olid maaalad riigistatud ja riigimetsade walitsus pani metsaraiumine kinni ning kohapeal leiduwad puud aresti alla. Ühtlasi esines ta kohtus hooldajate wastutusele wõtmise nõudmisega, oma wollilise metsaraiumise asjas.

Rahukohtunik kui ka rahukogu tunnistasid raiutud metsa sekwisteerituks ja tegid hooldajatele Ilja Kudrjawtsewile ning Sergei Kutusowile noomituse.

Aresti all olid ja jääd.

Ema tahtis päästa poegade waranduft

Leski Sohwia Anwelt oli jaganud oma talu poegade wahel. Poegadel on tekkinud majapidamises wõlgasid ja need tuliid kohtu teel lahendusele. Nende liikuw waranduse kirjutati kohtuprlistawi pooli üles.

Siin astus ema, leski S. A., wahele ja nõudis waranduse aresti alt wabastamist, sest see olewat tema, kui koha omaniku jagu.

7. now. oli asi Rakwere-Paide rahukogus arutusel, kus kord kõigatud waranduse pärijate poegade Juljus ja Adolfi omaks tunnistati ja aresti alla jäi.

Kuidas abielluda?

Dr. med. J. Wilms kõne „Ilmarises".

Homme õhtul kõneleb E. S. „Ilmarises" dr. med. Wilms teemile: „Abielu nõuanne ja nõuande kohad". Kõne toutab olla kõigile huwitaw, sest nüüdne abielu wirr-warr läheb juba liiale. Millest selline moodsa haiguse-idu wälja wõrjunud ja kuidas seda aegiasti hõwitada, selle kohta annab seletust dr. med. J. Wilms.

Wastutaw toimetaja Jaan Lust.
Wäljaandja Jaan Tõnisson.

„Koit"
Kõnetraat 2-44.
Algus äripäeval k. 5 p.l., pühapäeval kell 3 p. l.
Pääsetähed 15—50 s.
Kassa avatud kuni kella 10 õhtul.

8., 9., 10. ja 11. novembril. Miljonite lemmik HARRY LIEDTKE juubelifilms:
„Lõbusad hulkurid"
(Robert ja Bertram). Kümme ülemeelikut lõbusat waatust täis waheldusrikkust ja haaravat tegevustikku Oivaline ahel kummalisi pilte, kaasakiskuvalt lõbusaid seikluisi. Kui iga maalikunstnik oleks Robertiga maalikunstnik Bertram—maailm tunneks ainult üht kutset: kunstnik olla, ümber hulkuda, elada lõbusate seikluste jaoks, näha maailmas ainult sinist taevast—tormates ja mässates elust läbi hõisates.
Tegelased: Robert Leonhard—HARRY LIEDTKE, Bertram Engelke—FRITZ KAMPERS, Eveline Parker—DOLLY GREY, Greenborn tema sekretär KARL GEPPERT, Melontha—ELISSA LA PORTE, Knurhahn—HERMANN PICHA, Tsirkusedirektor—FRITZ GRELNER, Tema naine—ALICE TARNEGG, Kaks hulgust—Karl Neisser, Franz Stein.
II. NALJAP LT.

NARVA TEATER
„Võitlejas".
Laupäeval, 10. nov., kell 9 õ kuni kella 3 öösel
Suurejooneline
Mardi-õhtu--maskipall
Laval ja saalis ettekanded, mängib „Darling-Band" E. Purkini j. Pääset.: maskidele 35 s, ilma maskideta 50 s Riidehoid 10 s.
Pühapäev., 11. nov. kell 11 h. l-ne hommiketendus töölistele
Ettekantakse Kurt Kraatzi 3 vaat. nali
„Kaksikabielu"
Samal päeval, kell 7 õht.
Rahwaetenduseks
„Siinai tähistel"
Hugo Raudsepa näidend 10 p.
Pääset. 25 s., õppurid 15 s.

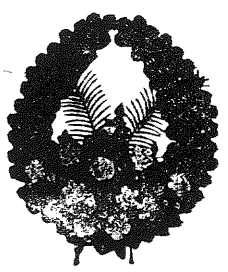

Sellega teatame, et meie vabriku esitus on NARVAS
MATMISBÜROO
M. Viruvere
Balti tän. 6.
Maitserikkaid ja ilusaid
metallpärgi
müüakse wõistlemata odavate hindadega
Metallpärgade tööstus **„Korona"** Tallinn.

Uuendage veel täna „Narva Postimehe" tellimist 1. nov.

Dr. V. Kärk
Sise—(südame, kopsu) haiged.
Wastuwõtt igal äripäeval
kell 12-1 ja 5-6.
Suur tän. 15.

Dr. V. LEBEDEV.
Eriala:
sugu- ja nahahaigused.
Elektrivalgusega
ravimis-kabinett.
Wastuwõtmine: 10—1 ja 4—7.
Wabaduse t. 29. Telef. 208

Wõtan uuesti wastu
Hambaarst
E. Smirnoff
Suur tän. 23 „Tsentraal"
wõõrastemaja wastas.
(Laupäeviti wastuwõtmist ei ole).

Wilulikunstnik
Arthur Inglismann
(Lõp. Leipzigi konserv.)
Õpetus algusest kuni kõrgema täienduseni Leipzigi konservatooriumi kava järele.
Wastuwõtt kella 10—12 ja 4—6. Moonaladu tän. nr. 9—8.

Naisarst
Dr. L. Domanski-Hio
Naistehaigused ja sünnitusabi.
Knt. 11—12 ja 4—5
Valge tän. nr. 10, kr. 2.
(Postkontori wastas).

Narva — Narva-Jõesuu
Äripäevadel:

N.-Jõesuust:	Narwast:
kell 6,45. h.	„ 11,30 p.
„ 2.15 p.	„ 3,30 p.

Pühapäevadel ja pühadel:

N.-Jõesuust:	Narwast:
kell 8 h.	kell 9.30 h.
„ 4.— p.	„ 5,10 õ.

Tähelepanu!
ilmumas lähemal ajal Narva ja Alutaguse noorte ajakiri
„Nooruslooming".
Huvitava sisuga, hulga piltidega, suur formaat, paks kaust, parim paber, värvi trükk.
d ainult 20 senti.

O. Nieländer'i trükk, Narwas, Suur tän., 1 (end. Rentel' ruumides.)